

Fosen 11. mars 2021

Læreplanmystikk.

Perspektiver på LK20.

Svein-Erik Andreassen

Goodlads 2. læreplannivå

Den vedtatte
læreplanen

Goodlads 3. læreplannivå

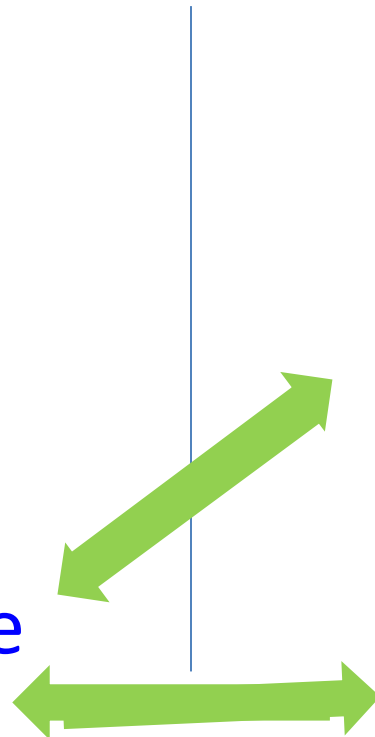
Den oppfattede
læreplanen

Begrep fra læreplanteori:

"En læreplan som
ikke eksisterer"

Et nytt begrep jeg kommer med:

Den lokalt
omskrevde
læreplanen

Formålet med opplæringa. Opplæringslovens formålsparagraf (§ 1-1) lyder slik:

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å **kunne meistre liva sine** og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde **skaparglede, engasjement og utforskartrøng**.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og **rett til medverknad**.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og **gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst**. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Utklipp fra formålsparagrafen

- kunne mestrer livene sine
- skaperglede, engasjement og utforskertrang
- rett til medvirkning
- utfordringer som fremmer danning og lærelyst

Mestringsopplevelser

Motpolen

- mestrer ikke livene sine
- passivitet og «ønske om å være en annen plass»
- opplevelse av overstyring
- utfordringer som fremmer kjedsomhet eller angst

Opplevelse av å
mislykkes

Gofotteorien i skolen – veien til
mestringsopplevelser?

Gofotteorien

Nils Arne Eggen

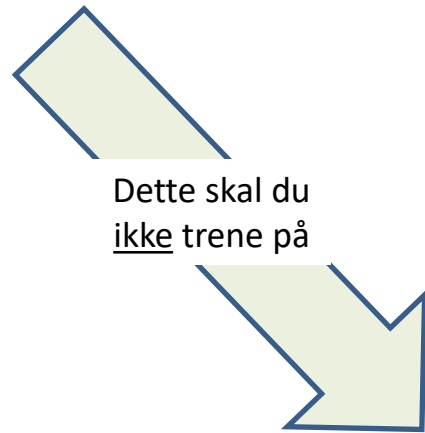

Gofotteorien

Dette skal du trene på

Mini Jakobsen

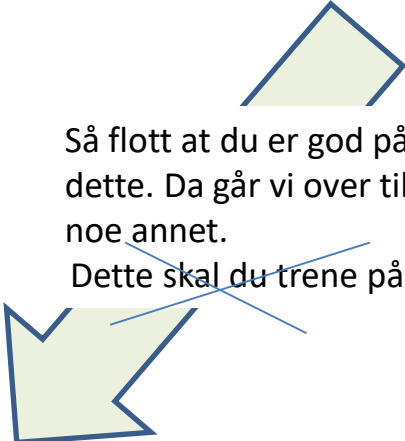

Dette skal du ikke trene på

God på løpepasninger (hurtighet og mottak langs bakken)

Dårlig på høye passinger (headedueller)

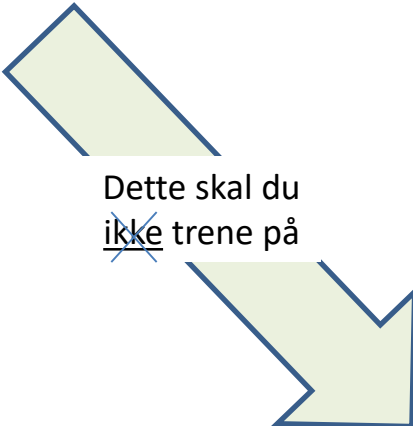
Skolen?

Så flott at du er god på dette. Da går vi over til noe annet.
Dette skal du trene på.

God på løpepasninger (hurtighet og mottak langs bakken)

Mini Jakobsen

Dette skal du ~~ikke~~ trene på

Dårlig på høye pasninger (headedueller)

Gofotteorien i skolen – veien til
mestringsopplevelser?

Gofotteorien

«Tette hull-strategien» – veien til
opplevelser av å mislykkes?

"Tette hull-
strategien"

Noen skoler har misforstått intensjonen med grunnleggende ferdigheter som læreplanelement!

Lærere skal ikke integrere de grunnleggende ferdighetene i kompetansemålene

– det var det læreplanforfatterne som skulle gjøre.

Fra Rammeverk for grunnleggende ferdigheter (Utdanningsdirektoratet (2017a).

Rammeverket skal brukes av læreplangrupper i arbeidet med å utvikle og revidere læreplaner for fag. Når ferdighetene er integrert i læreplanene for fag, er de styrende for opplæringen (s. 2).

Fra Rammeverk for nasjonale prøver (Utdanningsdirektoratet, 2017b).

De grunnleggende ferdighetene er integrert i kompetansemål for hvert enkelt fag (s. 5).

Delvis innført

Språk og målform

Last ned

Del

[← Til overordna del](#)

Vi ser på dette kompetansemålet

Om faget

Kompetansemål og vurdering

[2. trinn](#)[4. trinn](#)[7. trinn](#)[10. trinn](#)

Vurderingsordning

Fagkodar

Timetal

Gyldigheit og innføring

Kompetansemål etter 7. trinn

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatata ved hjelp av eigna digitale verktøy
- presentere ei aktuell nyheitssak og reflektere over forskjellar mellom fakta, meiningar og kommersiell bodskap i mediebiletet
- samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn
- utforske korleis menneske i fortida livnærte seg, og samtale om korleis sentrale endringar i livsgrunnlag og teknologi har påverka og påverkar demografi, levekår og busetjingsmønster
- beskrive geografiske hovudtrekk i ulike delar av verda og reflektere over korleis desse hovudtrekka påverkar menneska som bur der
- reflektere over kvifor konflikhtar oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikhtar
- utforske ulike sider ved mangfald i Noreg og reflektere over menneska sine behov for å vere seg sjølve og for å høyre til i fellesskap
- drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering
- samtale om menneske- og likeverd og samanlikne korleis menneskerettane er blitt og blir varetekne i ulike land
- utforske hovudtrekk ved historia til samane og dei nasjonale minoritetane i Noreg og presentere rettar samane og dei nasjonale minoritetane i Noreg har i dag
- reflektere over korleis kommersiell påverknad kan verke inn på forbruk, personleg økonomi og sjølvbilete
- utforske og presentere ei global utfordring ved berekraftig utvikling

Planleggingsverktøy

[Logg inn](#)[Hva er dette?](#)

Støtte til læreplanen

Samanhengar

- Kjerneelement
- Tverrfaglege tema
- Grunnleggjande ferdigheiter
- Progresjon

Forklaring

- Forklaring av verb

↓ Vis ressursar

Forsida av læreplanen

Om faget

Kompetansemaal og vurdering

2. trinn

4. trinn

7. trinn

10. trinn

Vurderingsordning

Fagkodar

Timetal

Gyldighet og innføring

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy

Støtte til kompetansemaal

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne rekne

- presentere ei aktuell nyheitssak og reflektere over forskjellar mellom fakta, meiningar og kommersiell budskap i mediebiletet

Støtte til kompetansemaal

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne lese Å kunne rekne

- samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn

Støtte til kompetansemaal

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne lese Å kunne rekne

Støtte til læreplanen

Samanhengar

- Kjerneelement
- Tverrfaglege tema
- Grunnleggjande ferdigheiter
- Progresjon

Forklaring

- Forklaring av verb

↓ Vis ressursar

Forsida av læreplanen

Om faget

Kompetansemål

"Må"-ferdighet

2. trinn

4. trinn

7. trinn

10. trinn

Vurderingsordning

Fagkodar

Timetal

Gyldighet og innføring

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy

Støtte til kompetansemålet

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne rekne

"Kan"-ferdighet

- presentere ei aktuell nyheitssak og reflektere over forskjellar mellom fakta, meiningar og kommersiell budskap i mediebiletet

Støtte til kompetansemålet

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne lese Å kunne rekne

- samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn

Støtte til kompetansemålet

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne lese Å kunne rekne

Støtte til læreplanen

Samanhengar

- Kjerneelement
- Tverrfaglege tema
- Grunnleggjande ferdigheiter
- Progresjon

Forklaring

- Forklaring av verb

↓ Vis ressursar

Forsida av læreplanen

Om faget

Kompetanse: "Må"-ferdighet

2. trinn

4. trinn

7. trinn

10. trinn

Vurderingsordning

Fagkodar

Timetal

Gyldighet og innføring

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy

Støtte til kompetansemålet

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne rekne

"Kan"-ferdighet

- presentere ei aktuell nyheitssak og reflektere over forskjellar mellom fakta, meiningar og kommersiell budskap i mediebiletet

Støtte til kompetansemålet

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne lese Å kunne rekne

- samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn

Støtte til kompetansemålet

Grunnleggjande ferdigheiter

Digitale ferdigheiter Å kunne lese Å kunne rekne

Støtte til læreplanen

Samanhengar

- Kjerneelement
- Tverrfaglege tema
- Grunnleggjande ferdigheiter
- Progresjon

Forklaring

- Forklaring av verb

↓ Vis ressursar

Hvorfor ikke skrive og muntlig? Er det ikke det som trengs for å kunne "presentere"?

Gofotteorien

Du skal bli enda bedre på intervju og videoteknikker

Regning kan vente

En elev som er god på:

Intervju

Transkribere

Videoredigering

Videopresentasjon

Eleven er dårlig på:

Prosentregning

Sektordiagram

Søylediagram

Statistikk

Flott at du er så god på intervju og video

Øv på å få regning inn i metoder og presentasjon

En elev som er god på:

Eleven er dårlig på:

Intervju

Prosentregning

Transkribere

Sektordiagram

Videoredigering

Søylediagram

Videopresentasjon

Statistikk

Samfunnsfag

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy (etter 7. trinn)

Samfunnsfag (etter 7. trinn)

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy

Matematikk (etter 7. trinn)

- utvikle og bruke formålstenlege strategiar i rekning med brøk, desimaltal og prosent og forklare tenkjemåtane sine

- utforske og bruke formålstenlege sentralmål i sine eigne og andre sine statistiske undersøkingar

- logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling

Samfunnsfag (etter 7. trinn)

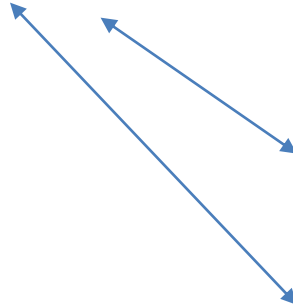
- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verkøy

Matematikk (etter 7. trinn)

- utvikle og bruke formålstenlege strategiar i rekning med brøk, desimaltal og prosent og forklare tenkjemåtane sine

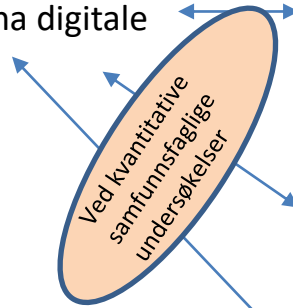
- utforske og bruke formålstenlege sentralmål i sine eigne og andre sine statistiske undersøkingar

- logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling

Samfunnsfag (etter 7. trinn)

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy

Matematikk (etter 7. trinn)

- utvikle og bruke formålstenlege strategiar i rekning med brøk, desimaltal og prosent og forklare tenkjemåtane sine

- utforske og bruke formålstenlege sentralmål i sine eigne og andre sine statistiske undersøkingar

- logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling

Samfunnsfag

- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy (etter 7. trinn)

- samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn (etter 7. trinn)

Matematikk

- utvikle og bruke formålstenlege strategiar i rekning med brøk, desimaltal og prosent og forklare tenkjemåtane sine (etter 7. trinn)

- utforske og bruke formålstenlege sentralmål i sine eigne og andre sine statistiske undersøkingar (etter 7. trinn)

- logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling (etter 7. trinn)

Tverrfaglige koblinger kan være læringsfremmende for noen elever, men kan være læringshemmende for andre elever.

Den didaktiske knivsegg

Å arbeide gjennom "tette hull-strategien"

Det mislykkes: Eleven erstatter læring med å

- bråke i barneskole
- skulke i ungdomsskole
- Slutte på vgs.

Det lykkes: Eleven benytter disiplinmotoren til å lære mer

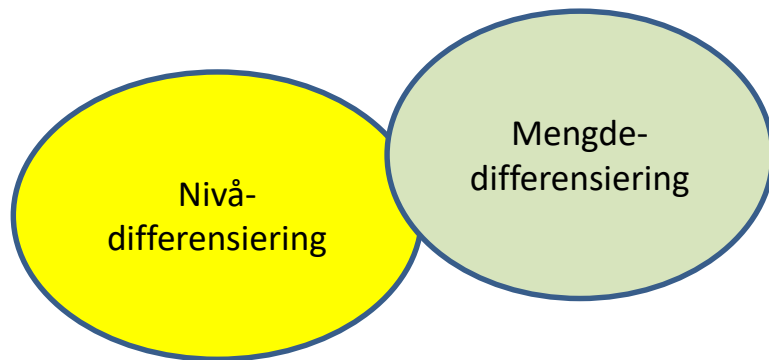
Del av et kompetansemål etter 10. trinn i naturfag:

- *beskrive drivhuseffekten*

- beskrive drivhuseffekten

Case:

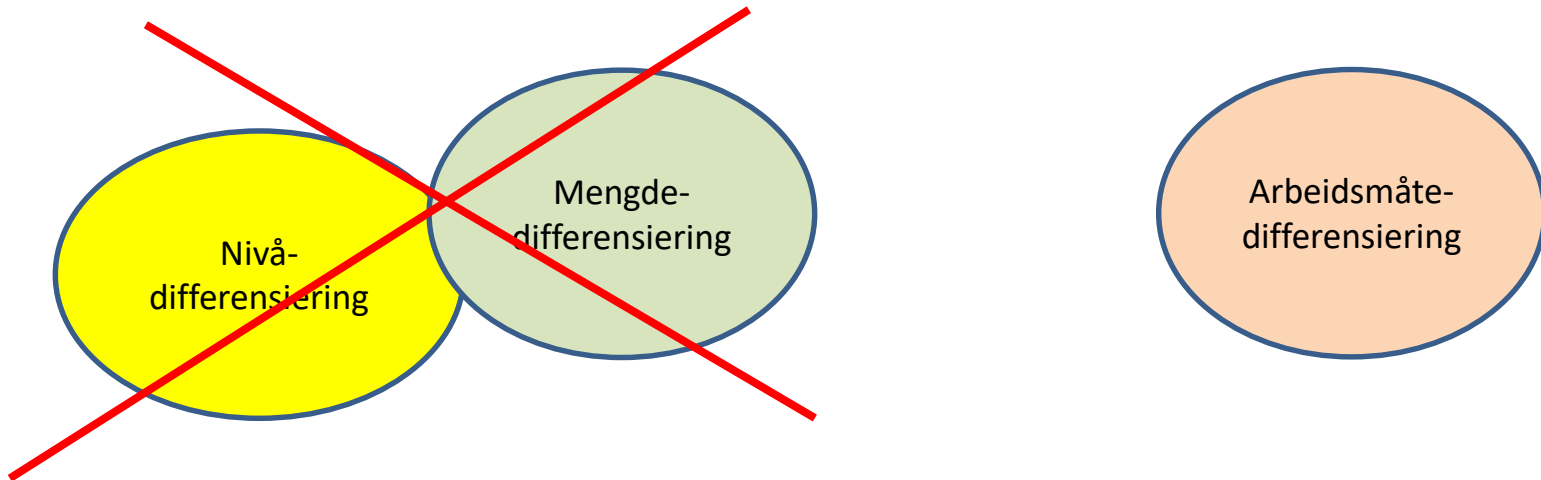
En elev med utfordringer i lesing som er god til å gjenfortelle etter lytting og filmvisning.

- beskrive drivhuseffekten

Case:

En elev med utfordringer i lesing som er god til å gjenfortelle etter lytting og filmvisning.

- beskrive drivhuseffekten

Case: en elev med utfordringer i lesing som er god til å gjenfortelle etter lytting og filmvisning.

Hvilken arbeidsmåte fører fram til målet?

Jo, se på film og forklare etterpå – og lytte og forklare etterpå

Så sier læreren: Jo, men eleven behøver å bli flinkere å lese – derfor setter jeg han til å lese

- *beskrive drivhuseffekten*

Den "omskrevede" læreplan

- skal kunne lese deg fram til beskrivelse av drivhuseffekten

Kunstig bruk av
grunnleggende
ferdighet

Del av et kompetansemål i naturfag etter 10. trinn:

- **beskrive drivhuseffekten** (forutsetter ikke lesing)
-

FORUTSETTER LESING:

Kompetansemål i naturfag etter 7. trinn:

- lese og forstå faremerking og reflektere over hensikten med disse

Kompetansemål i matematikk etter 10. trinn

- hente ut og tolke relevant informasjon fra tekstar om kjøp og sal og ulike typer lån og bruke det til å formulere og løse problem
-

- *beskrive drivhuseffekten*

Arbeidsmåte: gruppearbeid

- *beskrive drivhuseffekten*

Arbeidsmåte: gruppearbeid

Den "omskrevde" læreplan

- skal kunne lese deg fram til beskrivelse av forskning om evolusjonsteorien
- skal kunne samarbeide i gruppearbeid om beskrivelse av forskning om evolusjonsteorien
- skal kunne samarbeide med folk som man samarbeider dårlig med

Overordnet del: samarbeid og/eller elevmedvirkning

Kunstig bruk av
tverrfaglig tema
demokrati og
medborgerskap

Del av et kompetansemål i naturfag etter 10. trinn:

- **beskrive drivhuseffekten** (forutsetter verken gruppearbeid eller lesing)
-

FORUTSETTER LESING:

Kompetansemål i naturfag etter 7. trinn:

- lese og forstå faremerking og reflektere over hensikten med disse

Kompetansemål i matematikk etter 10. trinn

- hente ut og tolke relevant informasjon fra tekstar om kjøp og sal og ulike typer lån og bruke det til å formulere og løyse problem
-

FORUTSETTER GRUPPEARBEID:

Kompetansemål i norsk etter 10. trinn:

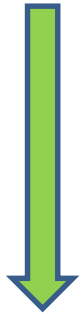
- lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler

Kompetansemål i KRLE:

- samarbeide med andre i filosofisk samtale

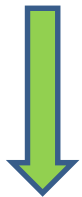

Gofotteorien

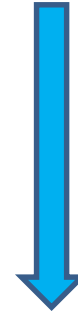
LK20 gir
rom for
denne veien

Mestringsopplevelser

Øker potensialet for
bedre karakterer og trivsel?

"Tette hull-strategien"

Opplevelser av å mislykkes

Reduserer potensialet for
bedre karakterer og trivsel?

Kan en utviklingsstrategi være å:

1. Øke antall og kvalitet i mestringsopplevelser for hver enkelt elev
2. Redusere antall opplevelser av å mislykkes
3. Finne de didaktiske rommene i kompetansemålene og formålsparagrafen for å få dette til

Det nye lokale
læreplanarbeidet?

Måling og vurdering

Måling og vurdering

Kan man måle elevenes kompetanse?

Måling og vurdering

Er det mulig å måle stilkarakteren på et skihopp?

Rekruttskolen: Å demontere et maskingevær på under 30 sekunder for å få karakter 6, under 60 sekunder for karakter 3. Over 60 sekunder = karakter 0.

Instruksjonsmål:

Slike mål baseres på måling, ikke vurdering. To sensorer/lærere vil gi samme bedømming/karakter fordi prestasjonen «lander» i en karakter.

Et eksempel på instruksjonsmål:

- **nevne skriftlig ti europeiske hovedsteder i løpet av fem minutter**

Kriterier:

- alle hovedsteder må være korrekt skrevet
- levering senere enn fem minutter gir karakter 0 (eller 1)
- 10 hovedsteder er karakter 6
- 8-9 hovedsteder er karakter 5, osv.

Et annet eksempel på instruksjonsmål: Eleven skal kunne

- **løse korrekt minst syv enkle lineære ligninger i løpet av tretti minutter**

Læringsmåltype	Evaluering	Verktøy	Sensur
Kompetansemål	Vurdering	Kjennetegn	Subjektivt
Instruksjonsmål	Måling	Kriterier	Objektivt

Måling vs. vurdering

Jeg tenker at *måling* av elevprestasjoner baseres på

- eksakte verdier, f.eks. antall rette svar, lesehastighet eller
- hvorvidt et kriterium i en tekst er innfridd eller ikke, og kan «hakes ut».

Derimot baseres *vurdering* av elevprestasjoner som forutsetter skjønn, f.eks.

- hvorvidt en drøfting er grundig eller overfladisk, eller
- i hvilken grad en komposisjon av lydillustrasjoner er kreativ.

Kriterier for måloppnåelse vs. kjennetegn på måloppnåelse

(ordet kriterier passer ikke til LK20,
men til læreplaner med instruksjonsmål)

(ordet kjennetegn passer til LK20)

Jeg tenker slik:

Kriterier	Kjennetegn
mer absolutt	et mer «romslig» ord
en betingelse, eller en regel, og ses opp mot et ideal.	kan assosieres med særtrekk som er egnet til å identifisere f.eks. en fremragende besvarelse
- f.eks. elementer i en besvarelse, eller teorier etc. som må være med er med	- f.eks. elementer i en besvarelse etc.
en fremragende besvarelse må inneholde alle kriterier.	en fremragende besvarelse må ikke nødvendigvis inneholde alle kjennetegn – eleven/studenten kan ha løst «saken» på en annen, like god måte

Hva er forskjellen på dybdelæring og "vanlig læring"?

Er det noen som noensinne har dybdelært om noe som de ikke er

- interessert i (brenner for)

og heller ikke

- opplever nytte med

Vi må skille mellom

- dybdeundervisning og
- dybdelæring

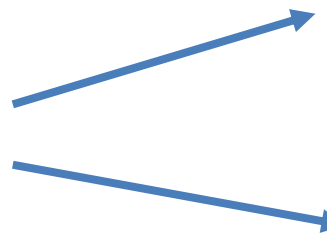
Dybdeundervisning fører ikke nødvendigvis til dybdelæring

Dybdeundervisning kan også føre til overflatelæring

Tilpasset opplæring

Tilpasset undervisning

Frapasset undervisning

Tilpasset læring

Frapasset læring

Frapasset læring

Blikk som lærer og ikke lærer

Det døde blikk

Jeg er overbevist om at jeg skjønner, men jeg vet ikke at jeg ikke skjønner.

Det ukyndige blikk

Jeg har en mistanke om at jeg ikke skjønner, men jeg vet ikke hva det er jeg ikke skjønner.

Det kyndige blikk

Jeg skjønner.

Teoretiske begreper som analyseredskap

Basil Bernstein

- åpen innramming (gir eleven stor innflytelse)
- lukket innramming (gir læreren stor innflytelse, og eleven liten innflytelse)

Tre typer ferdighet (Bloom 1956; Kratwohl 2001):

- kognitive ferdigheter
f.eks. gjengi, beskrive, tolke, analysere, drøfte, vurdere
- psykomotoriske ferdigheter
f.eks. lukte, smake, strikke, sykle
- affektive ferdigheter
f.eks. vise respekt for, vise omsorg for, ta ansvar for

Ferdigheten behøves knyttet til kunnskap for å sammen utgjøre kompetanse.

ferdighet + kunnskap = kompetanse

Dette forutsetter et komplementært forhold mellom ferdighet og kompetanse.
Hva betyr det?

(Bloom, 1956, s. 38)

Innhold og kunnskap synonymt?

Ved gjennomlesning av alle kompetansemålene i LK20 får en inntrykk av at de aller fleste dreier seg om kognitive ferdigheter (gjengi, beskrive, analysere, drøfte etc.).

KRLE etter 4. trinn:

- **utforske og beskrive** hvordan kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt

Samfunnsfag etter 10. trinn:

- *gjere greie for årsaker til og konsekvenser av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over fordelar og ulemper ved ulike løysingar*

Matematikk etter 3. trinn:

- **beskrive** likskap og ulikskap i samanlikning av storleikar, mengder, uttrykk og tal og **bruke** likskaps- og ulikskapsteikn

Norsk etter 10. trinn:

- *utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon*

Noen dreier seg om psykomotoriske ferdigheter – som fra

Norsk etter 7. trinn:

- *skrive tekster med funksjonell håndskrift og med flyt på tastatur*

Kunst- og håndverk etter 7. trinn

- *bygge og eksperimentere med stabile konstruksjoner*

Kunst- og håndverk etter 7. trinn

- *utforske muligheter innenfor håndverksteknikker og egnet teknologi for å bearbeide og sammenføre harde, plastiske og myke materialer.*

Musikk etter 4. trinn:

- *syng og spille på instrumenter alene og sammen med andre ved bruk av gehør og enkel notasjon*

Kroppsøving etter 4. trinn

- *øve på trygg og sporlaus ferdsel i naturen*

Kroppsøving etter 2. trinn

- *øve på å avlevere, ta imot og leike med ulike reiskapar og balltypar*

Kombinasjoner av kognitive og psykomotoriske ferdigheter?

Kompetansemål mat og helse etter 7. trinn: Eleven skal kunne

- lage måltid frå ulike kulturar og fortelje om og utforske korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse

Kombinasjoner av kognitive og psykomotoriske ferdigheter?

Kompetansemål mat og helse etter 7. trinn: Eleven skal kunne

- **lage** (psykomotorisk) måltid frå ulike kulturar og **fortelje om** (kognitivt) og **utforske** (kognitivt) korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse

- **lage** (psykomotorisk) måltid frå ulike kulturar
- **fortelje om** (kognitivt) korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse
- **utforske** (kognitivt) korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse

En skal lete enda mer nøye for å finne kompetansemål som dreier seg om affektive ferdigheter – fra faget KRLE etter 4. trinn:

- *sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer*
-

Fra faget kroppsøving etter 4. trinn:

- *forstå kroppsleg ulikskap mellom seg sjølv og andre, og inkludere kvarandre i ulike bevegelsesaktivitetar*
-

Fra faget kroppsøving etter 10. trinn:

- *anerkjenne ulikskap mellom seg sjølv og andre i bevegelsesaktivitet og inkludere alle, uavhengig av føresetnader*

Affektive ferdigheter – fra faget KRLE etter 4. trinn:

- *samarbeide med andre i filosofisk samtale*

Det står ikke:

- *beskrive trekk ved filosofisk samtaler*

To målformuleringer fra L97 og LK06

Samfunnsfag 9. trinn fra L97. I opplæringa skal elevene

- arbeide med krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK06. Eleven skal kunne

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

To målformuleringer fra L97 og K06 med ”motsatte fortegn” i faget samfunnsfag

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Kunnskap	Innramming
L97 – Hovedmoment fra 9. trinn – i opplæringa skal elevene	arbeide med	åpen	krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem	lukket
LK06 – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	drøfte	lukket	årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet	åpen

To målformuleringer fra L97 og K06 med "motsatte fortegn" i faget samfunnsfag

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Åpen del i kunnskap	Lukket del i kunnskap
L97 – Hovedmoment fra 9. trinn – i opplæringa skal elevene	arbeide med	åpen	krefter, konflikter og valg som førte til	de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem
LK06 – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	drøfte	lukket	årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000- tallet	(internasjonale konflikter som f. eks?)

SAMFUNNSFAG: 2.verdenskrig (lokal læreplan – uke 7-13, 2008, 9. trinn)

LK-06:

- presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

HVA DERE SKAL LÆRE:

- a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda
- b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig.
- c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne.
- d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene.
- e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen.
- f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen.
- g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz
- h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

SAMFUNNSFAG: 2.verdenskrig (lokal læreplan – uke 7-13, 2008, 9. trinn)

LK-06:

- *presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier*

- *drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet*

HVA DERE SKAL LÆRE:

- a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda
- b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig
- c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne
- d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene
- e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen
- f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen
- g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz
- h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

SAMFUNNSFAG: 2.verdenskrig (lokal læreplan – uke 7-13, 2008, 9. trinn)

- LK-06:**
- *presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier*
 - *drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet*

HVA DERE SKAL LÆRE:

- a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda
- b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig.
- c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne.
- d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene.
- e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen.
- f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen.
- g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz
- h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

Det døde blikk – jeg er sikker på at jeg forstår

SAMFUNNSFAG: 2.verdenskrig (lokal læreplan – uke 7-13, 2008, 9. trinn)

- LK-06:**
- *presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier*
 - *drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet*

HVA DERE SKAL LÆRE:

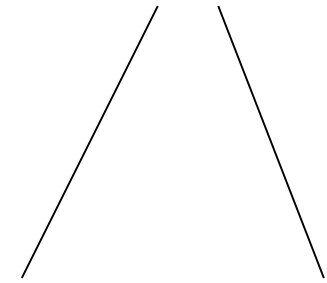
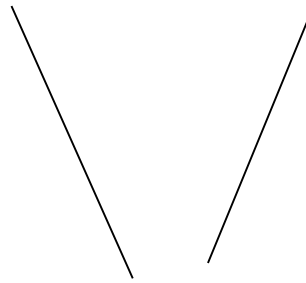
- a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda
- b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig
- c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne
- d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene
- e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen
- f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen
- g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz
- h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

Det ukyndige blick – jeg får mistanke til at jeg har misforstått, men skjønner ikke hva

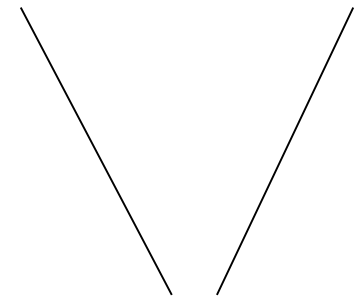
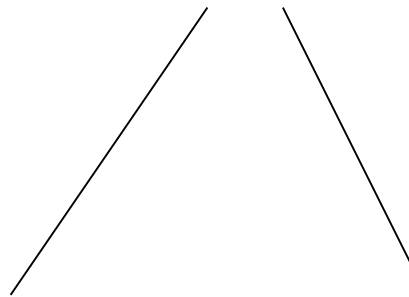
Ferdighet

Kunnskap

Nasjonal L97

Nasjonal LK06

Lokal Tromstun

Nasjonalt kompetansemål i samfunnsfag etter 10. trinn	Delmål som lukker kunnskapsdimensjonen
<ul style="list-style-type: none"> - drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet 	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte årsaker til og virkninger av 1. verdenskrig - drøfte årsaker til og virkninger av 2. verdenskrig

Case: Det viser seg at en elev har måloppnåelse tilsvarende karakter 2 til de lokale delmålene over. Imidlertid viser det seg, etter at eleven følges nærmere opp, at han/hun har måloppnåelse tilsvarende karakteren 5 innenfor innhold tilknyttet:

- Cubakrisen, Falklandskrisen og Irakkrigen

Hvilken karakter skal da eleven ha?

Nasjonale kompetansemål i samfunnsfag etter 10. trinn	Delmål som gir eksempler i kunnskapsdimensjonen
<p>- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet</p>	<p>- drøfte årsaker til og virkninger av f.eks. 1. verdenskrig - drøfte årsaker til og virkninger av f.eks. 2. verdenskrig</p> <p>”Men læreren må jo undervise om noe?”</p>

Tre målformuleringer fra L97, LK06 og LK20

Samfunnsfag 9. trinn fra L97. I opplæringa skal elevene

- arbeide med krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK06. Eleven skal kunne

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK20. Eleven skal kunne

- gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konfliktar og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Kunnskap	Innramming
L97 – Hovedmoment fra 9. trinn – i opplæringa skal elevene	arbeide med	åpen	krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem	lukket
LK06 – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	drøfte	lukket	årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet	åpen
LK20 – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	gjere greie for	lukket	årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter årsaksverknadsforhold	mer åpen
	reflektere over	lukket	om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane	mer åpen

- Nivådifferensiering
- Mengdedifferensiering
- Tempodifferensiering
- Arbeidsmåte-differensiering (i drivhuseffekt-eksemplet)
- Innholds-differensiering (i dette eksemplet)

Kompetansemålets åpne kunnskapsdimensjon

Elev A i
dybde
her

Elev B
i
dybde
her

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK20. Eleven skal kunne

- gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane

"Vi tar skriftlig innlevering"

Differensiering i måter å vise kompetanse på (i dette eksemplet)

**Nasjonale
kompetansemål i
engelsk etter 7. trinn**

- lese og forstå ulike typer
tekster av varierende
omfang fra forskjellige
kilder

Bob og Jane på shoppingtur i London eller Match og Shoot?

«Men vi kan jo ikke bare holde på med det elevene synes er **artig**.»

«Står det noe i kompetansemålet om at tekstene må være **kjedelige**?»

Vanlig i partilederdebatter: Det er for mye teori i skolen

Min refleksjon:

Det er ikke for mye teori i skolen

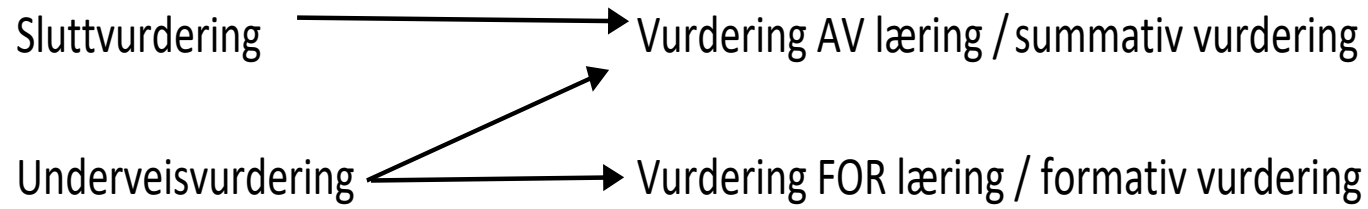
... men det er for mye **kjedelig** teori ...

og for lite **interessant** teori

Noen metaforer

- Lengdemåler i skihopp - måling AV
- Stildommer i skihopp - vurdering AV
- Trener i skihopp - vurdering FOR

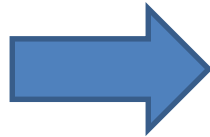
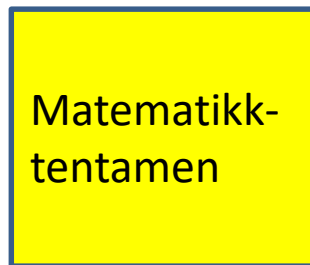
Eksempler på hva læreren kan gjøre for at eleven skal oppnå vurdering FOR læring

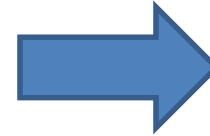
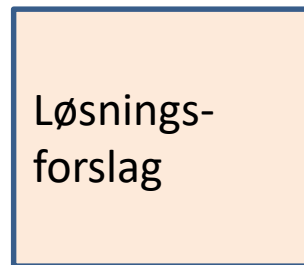
Eksempler på hva læreren kan gjøre for at eleven skal oppnå vurdering FOR læring

- "Løsningsforslag til matematikktentamen"

Matematikk-
tentamen

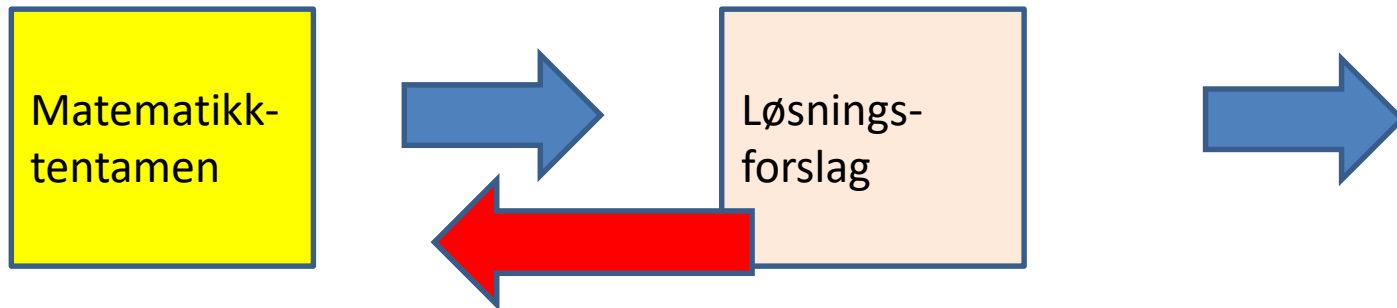

Løsnings-
forslag

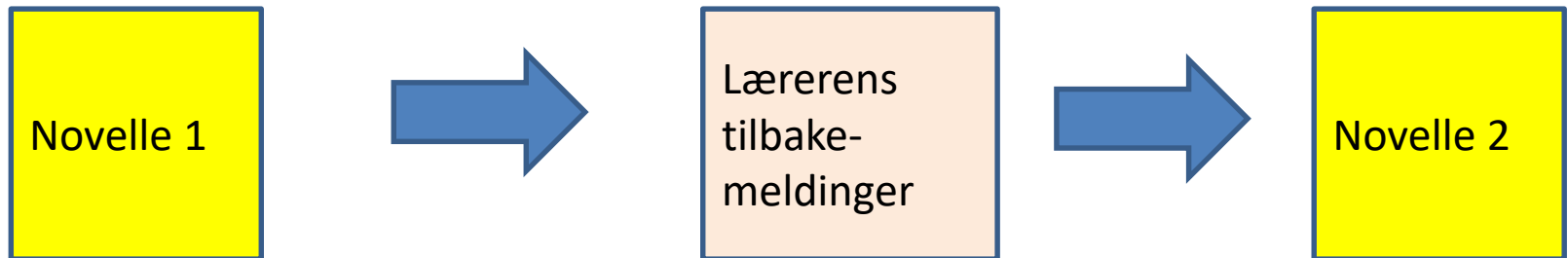
Eksempler på hva læreren kan gjøre for at eleven skal oppnå vurdering FOR læring

- "Løsningsforslag til matematikktentamen"

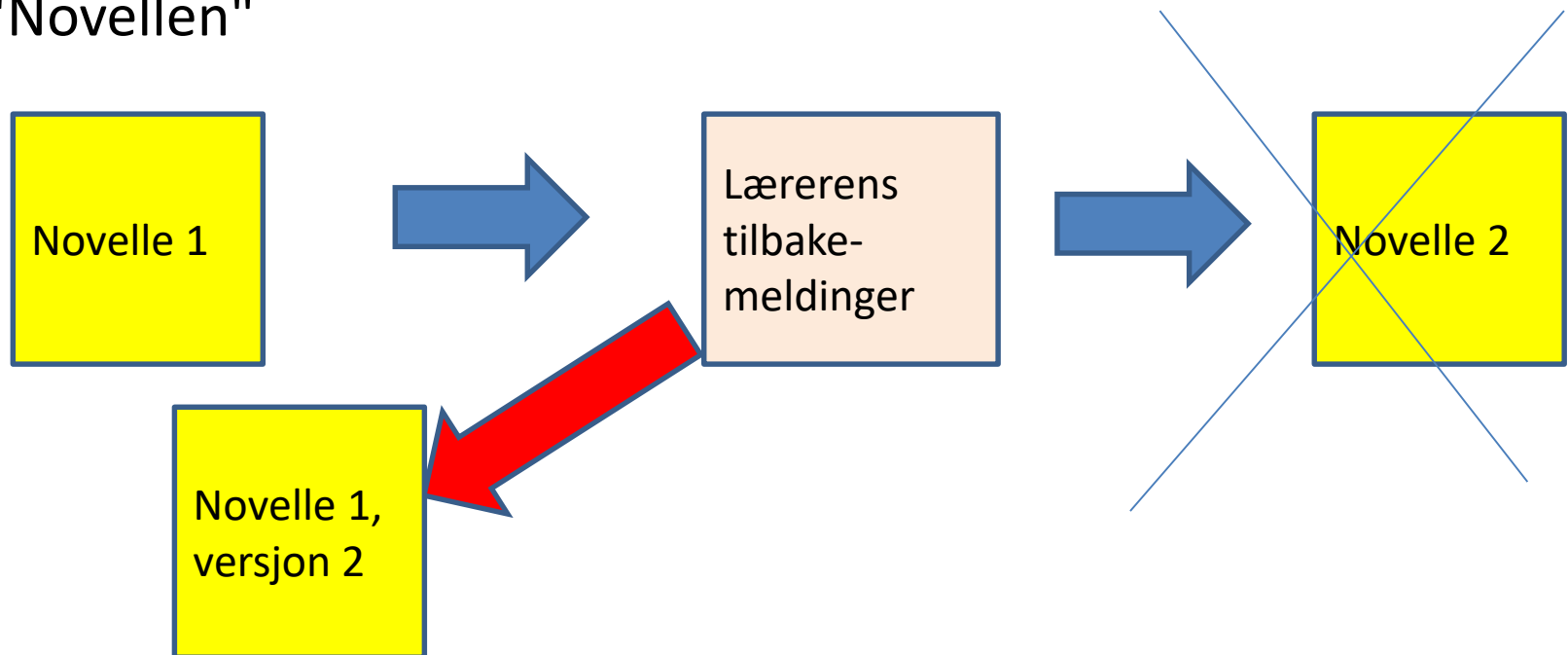
Eksempler på hva læreren kan gjøre for at eleven skal oppnå vurdering FOR læring

- «Novellen"

Eksempler på hva læreren kan gjøre for at eleven skal oppnå vurdering FOR læring

- "Novellen"

**Hvorfor vurdering AV læring av logiske grunner ikke kan baseres på
gjennomsnitt**

case I: Vi ser på et kompetansemål i norsk, LK06, etter Vg2 – studieforberevende utdanningsprogram:

- *lese og analysere tekster på bokmål og nynorsk i ulike sjangere og ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer*

Læreren arrangerer tre innleveringer i løpet av karakterterminen. Alle innleveringene skal være på ca. sju sider.

- Innlevering 1 er analyse av flere dikt
- innlevering 2 er analyse av novelle
- innlevering 3 er analyse av roman.

En elev oppnår henholdsvis karakterene 3, 4 og 5. Gjennomsnittet er 4, og dermed 4 i standpunktkarakter.

Imidlertid: I den første innleveringen ble eleven "trukket" for generelle "feil" i setningsoppbygging og mangel på avsnitt, samt "trukket" for overfladisk analyse. I den tredje innleveringen finnes ikke de generelle "feil" som var i den første innleveringen, og nå er analysen grundig. Med andre ord; karakteren 3 på den første innleveringen er bla. basert på kompetanse som er forbedret i den tredje innleveringen. Ved å sette standpunktkarakter basert på gjennomsnitt vil elevens karakter være basert delvis på en "gammel" kompetanse som ikke lengre eksisterer. Dermed er standpunktkarakteren misvisende i forhold til den kompetanse eleven har når standpunktkarakteren settes.

Case II: Vi ser på tre kompetansemål etter 10. trinn, matematikk i LK06:

- Fra hovedområdet Tal og Algebra:

behandle, faktorisere og forenkle algebrauttrykk, knyte uttrykka til praktiske situasjoner, rekne med formlar, parentesar og brøkuttrykk og bruke kvadratsetningane

- Fra hovedområdet Geometri:

undersøkje og beskrive eigenskapar ved to- og tredimensjonale figurar og bruke eigenskapane i samband med konstruksjonar og berekningar

- Fra hovedområdet Måling:

greie for talet π og bruke det i berekningar av omkrins, areal og volum

- Fra hovedområdet Tal og Algebra: *behandle, faktorisere og forenkle algebrauttrykk, knyte uttrykka til praktiske situasjoner, rekne med formlar, parentesar og brøkuttrykk og bruke kvadratsetningane*
- Fra hovedområdet Geometri: *undersøkje og beskrive eigenskapar ved to- og tredimensjonale figurar og bruke eigenskapane i samband med konstruksjonar og berekningar*
- Fra hovedområdet Måling: *greie for talet π og bruke det i berekningar av omkrins, areal og volum*

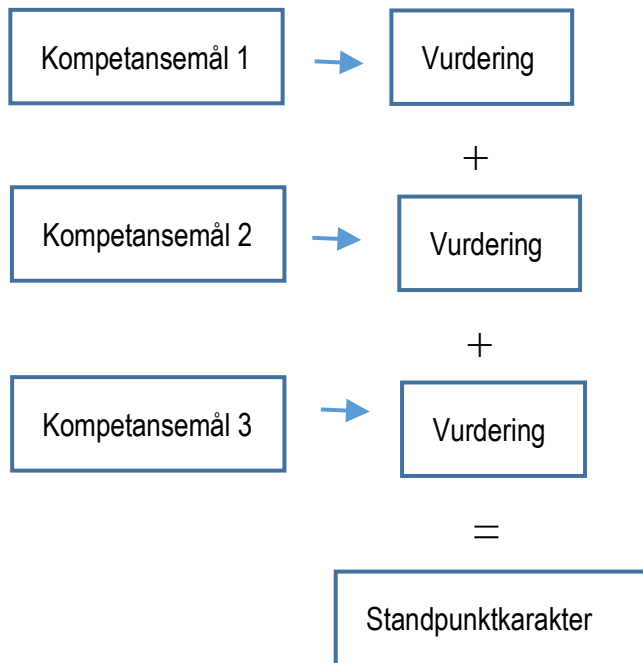
Læreren arrangerer tre skoleprøver i løpet av karakterterminen.

- Skoleprøve 1 handler om tall og algebra,
- Skoleprøve 2 handler om geometri
- Skoleprøve 3 handler om måling.

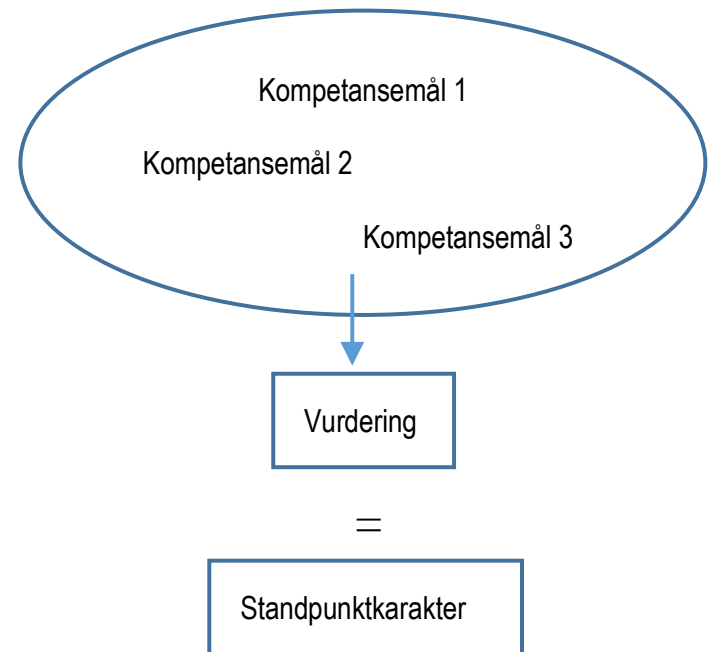
En elev oppnår henholdsvis karakterene 2, 2 og 4. Gjennomsnittet er 2,66 – og dermed 3 i standpunktkarakter.

Imidlertid: I den første skoleprøven er eleven "trukket" for manglende kompetanse i å regne med formler, men denne kompetansen er vist fremragende i den tredje skoleprøven under beregninger av omkrets, areal og volum. Noe av manglende kompetansen vist i den første skoleprøven er altså forbedret. Og; manglende kompetanse i å beskrive egenskaper til todimensjonale figurer skoleprøve nr. 2 er forbedret i den tredje skoleprøven gjennom fremragende utgreiing om tallet π . En del av den manglende kompetansen som de to 2-erne i de to første skoleprøvene er basert på, mangler altså ikke lengre. Eleven kan ikke få en standpunktkarakter basert på tidligere mangler som ikke lengre er mangler. Det er som å prute på prisen på et hus med vinterhage fordi huset ikke hadde vinterhage i fjor.

Modell A

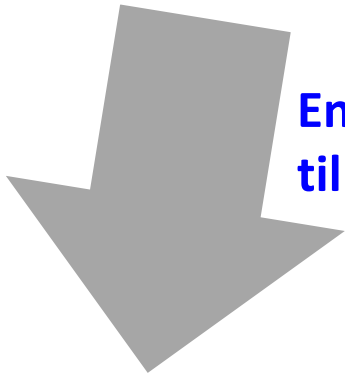

Modell B

Forskrift til opplæringslova, § 3-1. Rett til vurdering.

... Det skal vere kjent for eleven kva som er måla for opplæringa, og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse.

**En mulig nøkkel
til dette**

at eleven lærer seg å
lese og forstå
kompetansemål

**En potensiell
felle**

At det lages kriterier som elevene
kjenner til, men kriteriene i seg selv
er en omskriving av kompetansemålet
som beveger seg fra kompetanse og
dybde mot noe mer målbart
(instruksjonsmål, rene ferdighetsmål,
rene kunnskapsmål)

Kjell Arne Røvik

Tor Vidar Ellertsen og Eli Moksnes Furu (red.)

Reformideer i norsk skole

Spredning, oversettelse og implementering

Tilsyn Styring
Kvalitetsindikatorer Accountability
Mestring Organisasjonsanalyse Skoleeierskap
Ledelse PIRLS Mål og Skoleeieranalyse
Lean TIMMS resultatstyring Ståstedsanalyse
Klasseledelse Tiltak mot tidstyver
Vurdering for læring Bedre ledete skoler
Proveadministrativt PISA Bedre læringsmiljø
system (Pas) Kontrollsystem
Evidensbasert praksis Kvalitet

GAFFELN GAMMEL
AKADEMISK

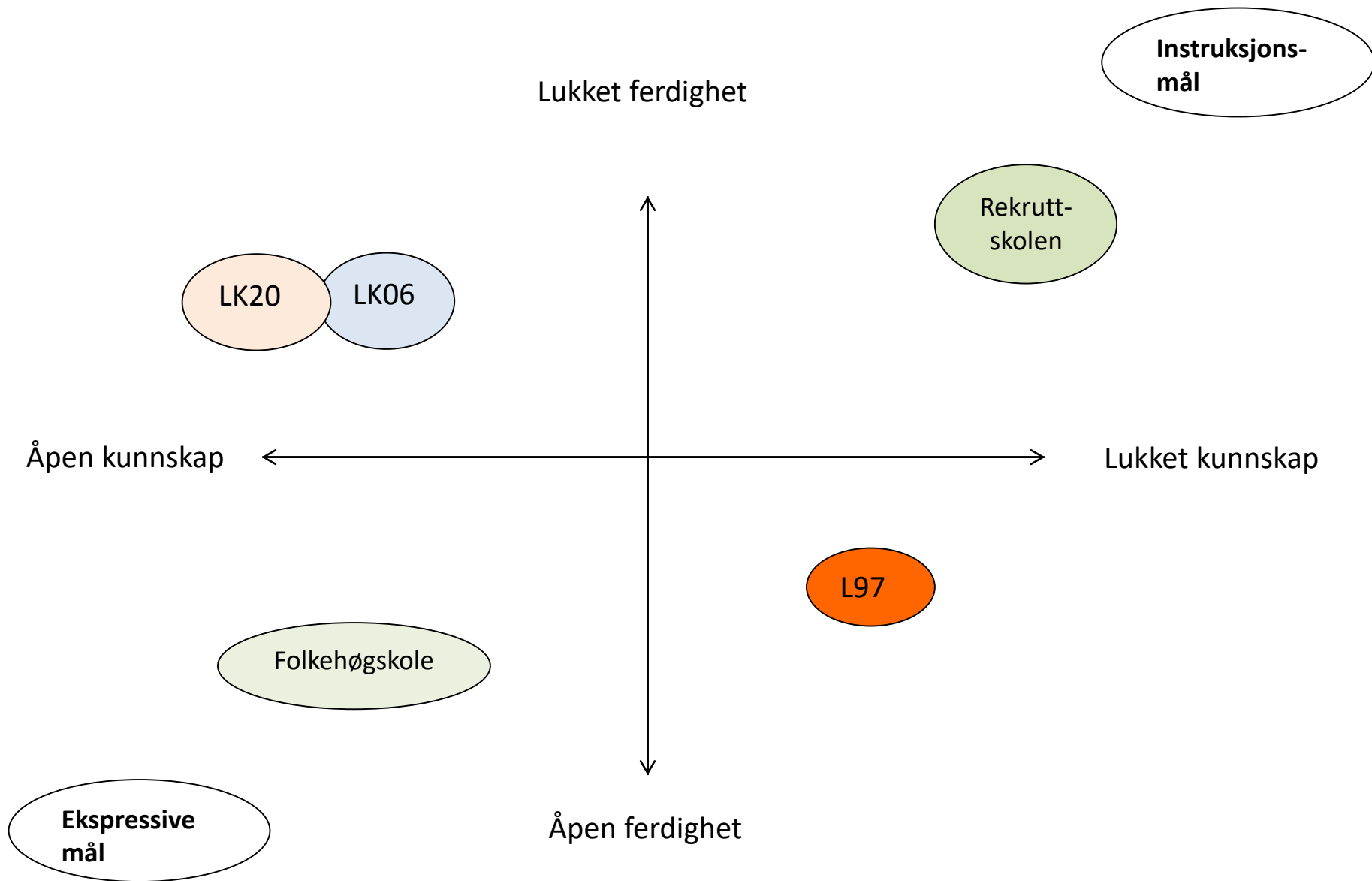
Et av kapitlene i boka:

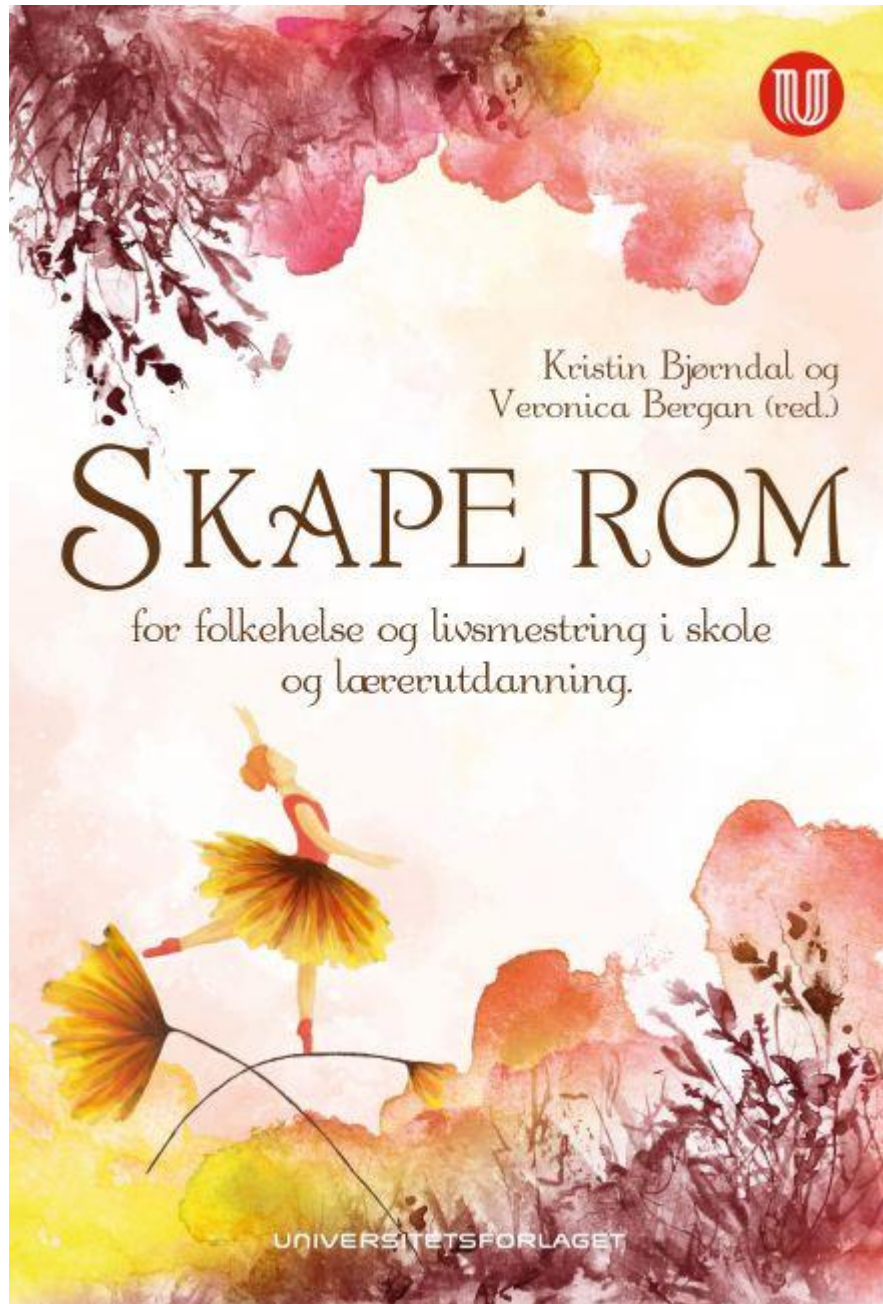
*Lokale læreplaner – kunnskapsmonopol
eller kompetansemeny?*

Andreassen (2014)

Noen refleksjoner:

- Ut med ordet måling. Kompetanse kan ikke måles, bare vurderes – ergo vil to ulike lærere kunne vurdere en elevs kompetanse ulikt – som stildommere gjør i skihopp. Å bruke ordet måling om kompetanseoppnåelse kan medføre at kompetansemål lokalt oversettes til en praksis med instruksjonsmål.
- Ut med ordet kriterier for måloppnåelse. Dette ordet passer til instruksjonsmål, ikke kompetansemål. Ordet kjennetegn på måloppnåelse passer til kompetansemål. Ordene kriterier og kjennetegn er ikke synonyme. Å bruke dem som synonymer kan bidra mer til forvirring enn oppklaring.
- Ikke anvend ordet læringsmål om det skolene skal konkretisere ut av kompetansemålene. Et kompetansemål er allerede en type læringsmål, som hovedmomentene i L97 er en annen type læringsmål, som ekspressive mål i folkehøgskolen er en tredje type og instruksjonsmål i rekruttskolen er en fjerde type læringsmål. Man kan ikke omarbeide noe (kompetansemål) til noe det allerede er (læringsmål). Om kompetansemålene skal bli til noe annet lokalt på skolene, så er evt. delmål et mer relevant ord, eller deler av kompetansemål.
- Ikke anvend betegnelsen tydelige mål. Dette kan oppfattes som mål med lukket kunnskapsdimensjon. Mål kan være tydelig selv om de har åpen kunnskapsdimensjon. Målformuleringen "analysere kjegler" er ikke tydeligere enn "analysere tredimensjonale figurer". I stedet for betegnelsen tydelige mål er det mer relevant å anvende betegnelsen forståelige mål. Betegnelsen tydelige mål kan mer bidra til at aktører prater forbi hverandre enn bidra til oppklaring. Betegnelse forståelig mål passer bedre til det arbeidet som skal gjøres lokalt.
- Nedton fokuset på at lokale læreplaner med kjennetegn på måloppnåelse skal bidra til vurdering AV læring. Dette fokuset kan fremme lokale omdiktinger av kompetansemål, og kan hemme fokus på læring.
- Innholds-differensiering/det eksemplariske prinsipp bør knyttes til dybdelæring. Jeg spør: er det noen som noen gang har dybdelært noe de ikke brenner for? Er det mulig å dybdelære om noe en synes er kjedelig? Om svaret på disse spørsmålene er ja, behøver vi eksempler på det. Om svaret er nei, vil dybdelæring forutsette stor grad av innholds-differensiering som treffer den enkeltes interesser. Det ser ut som at kompetansemålene i høringsutkastet ivaretar dette, i og med at det synes som kunnskapsdimensjonen er enda mer åpen i høringsutkastet til LK20 enn i LK06.

Et av kapitlene:

Andreassen, S-E. (2020). Hvorfor setter lærere elever til å øve på det de er dårlige til?